

SONDAŻ PERSPEKTYW GOSPODARCZYCH - NARZĘDZIE DIAGNOZOWANIA I PROGNOZOWANIA SYTUACJI NA LOKALNYM RYNKU PRACY- PRZYKŁAD KARELII PÓŁNOCNEJ¹

Magdalena Rokicka
CASE-Doradcy Sp. z o.o.

Wstęp

Karelia Północna od lat boryka się z niesprzyającą sytuacją na rynku pracy: duża podaż pracy przy ograniczonym popycie prowadzi do nadwyżek siły roboczej i dość wysokiego w skali kraju bezrobocia. W takiej sytuacji działalność instytucji wspierających rynek pracy staje się istotna, a ich wzajemne współdziałanie wysoce pożądane. Sondaż Perspektyw Gospodarczych (SPG) to nie tylko przydatne narzędzie diagnozowania i prognozowania sytuacji na rynku pracy, ale również projekt, który usprawnił w dużym stopniu przepływ informacji pomiędzy instytucjami zajmującymi się promocją zatrudnienia w regionie i wpłynął na większą efektywność podejmowanych działań. „Sondaż Perspektyw Gospodarczych” - „Business Prospect Survey” miał też na celu zmianę stereotypowego postrzegania administracji działań agencji państwowych zajmujących się przeciwdziałaniem bezrobociu i promowaniem aktywnego podejścia jednostek administracji państwowej w rozwiązywaniu problemów rynku pracy.

Dzięki wykorzystaniu europejskich środków finansowych i przy wsparciu władz centralnych w ramach działającego w Karelii Północnej Centrum Rozwoju Gospodarczego i Zatrudnienia powołano zespół, który miał za zadanie zdiagnozować zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy. Sprawnie przeprowadzona rekrutacja wśród pracowników urzędów pracy, oraz osób wcześniej zajmujących się zagadnieniami rynku pracy wyłoniła kilkuosobowy zespół do realizacji tego zadania.

Zgodnie z założeniami projektu „Sondaż Perspektyw Gospodarczych” to aktywna, ujednolicona forma diagnozy zapotrzebowania rynku pracy, w formie łatwo dostępnej i na bieżąco uaktualnianej bazy internetowej. Drugim celem, jaki postawili sobie realizujący projekt było stworzenie trwałych sieci

współpracy pomiędzy partnerami: różnorodnymi agencjami publicznymi działającymi na rzecz rynku pracy, oraz organizacjami pracodawców i bezpośrednio przedsiębiorstwami. Jedną z ważniejszych kwestii, która skutecznie ograniczała efektywność działań agencji rządowych był brak współdziałania i wymiany informacji pomiędzy tymi instytucjami. Niejednokrotnie lokalne urzędy pracy i departamenty Centrum Rozwoju Gospodarczego i Zatrudnienia gromadziły niezależnie informacje o zgłaszanym zapotrzebowaniu na szkolenia lub ofertach pracy. Dostęp do tych informacji był niestety ograniczony, informacja nie była uaktualniana, nie była przekazywana do innych instytucji i często służyła tylko celom archiwizacyjnym.

Organizacja badania

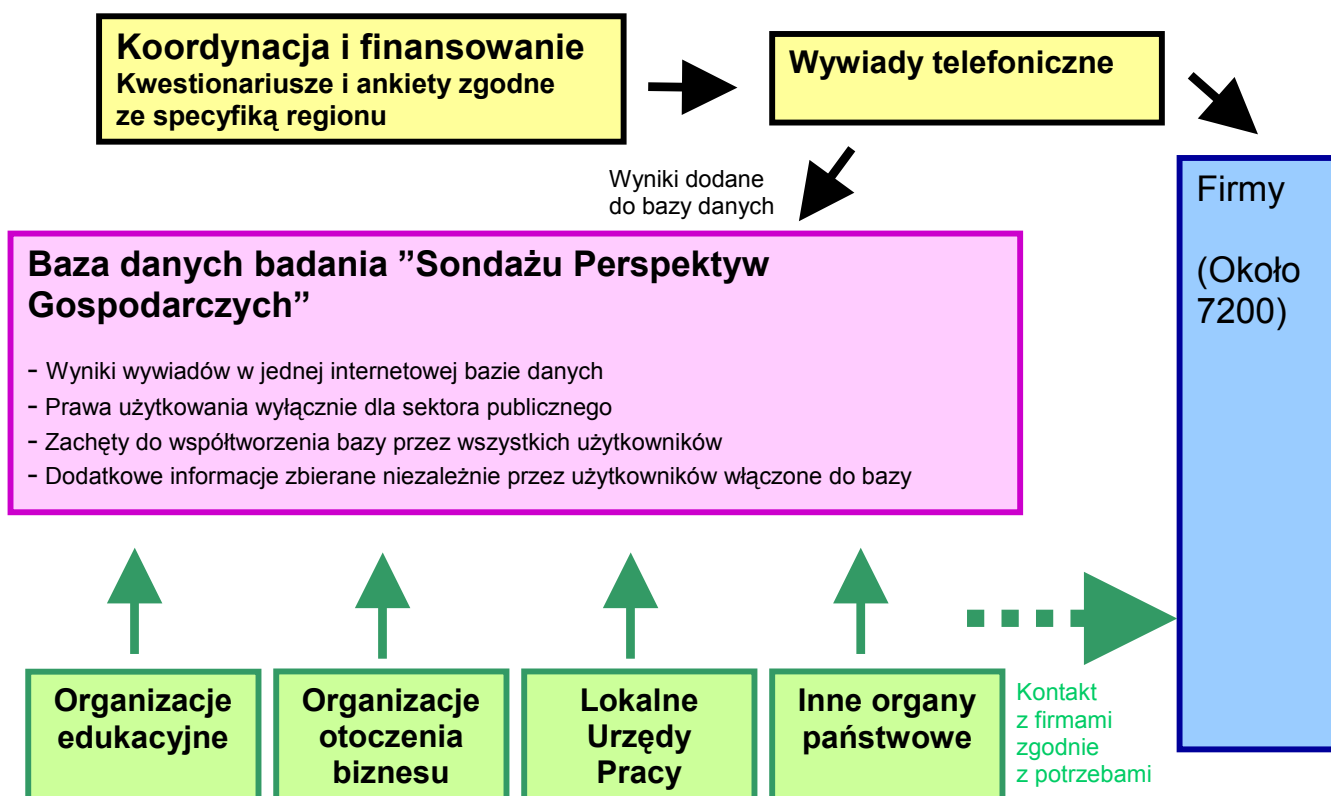
Badanie rozpoczęto w marcu 2006 roku, a pierwszy etap zakończono do czerwca 2006. Ankieterzy mieli za zadanie przeprowadzić wywiady telefoniczne z przedstawicielami 7200 firm i przedsiębiorstw działających w regionie (do tego zadania wynajęto pracowników zewnętrznej firmy - centrum badań telefonicznych). Kwestionariusz obejmował dwanaście zagadnień. Respondenci udzielali odpowiedzi między innymi na pytania dotyczące:

- oceny sytuacji ekonomicznej swojego przedsiębiorstwa,
- poziomu aktualnego zatrudnienia oraz zatrudnienia przed pięcioma laty,
- zapotrzebowania na nowy personel,
- planów emerytalnych i związanych z tym wakatów,
- potrzeb szkoleniowych,
- oferty staży i praktyk,
- chęci i możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
- chęci i możliwości zatrudnienia obcokrajowców,
- możliwości outsourcing'u produkcji,
- zdolności zwiększenia wolumenu produkcji,
- potrzeb lokalowych,
- potrzeb inwestycyjnych przedsiębiorstwa.

W efekcie przeprowadzonego badania ankieterzy stworzyli bazę obejmującą 7030 przedsiębiorstw. Dzięki wywiadam telefonicznym udało się zgromadzić pełne dane z 5212 firm, a ponadto dane częściowe z 256 przedsiębiorstw. Najczęstszą przeszkodą w trakcie realizacji badania okazały się nieaktualne dane teleadresowe, brak kontaktowego numeru telefonu, zamknięcie bądź rezygnacja z prowadzenia działalności gospodarczej.

¹ Artykuł został opracowany na podstawie wyników prac Grupy Roboczej e-barometr

Wykres 1: Organizacja badania

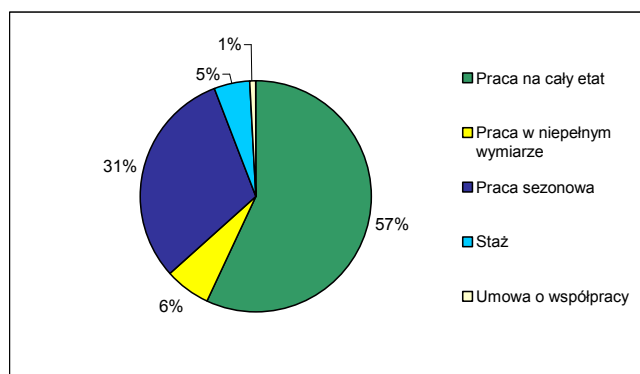
Źródło: Na podstawie materiałów udostępnionych przez realizatorów projektu.

Wyniki przeprowadzonego badania

Rezultaty badania okazały się spełniać oczekiwania inicjatorów, a ponadto sondaż spotkał się z przychylnym odbiorem ze strony przedsiębiorców, którzy wyrazili chęć kontynuowania współpracy i wysoko ocenili tę formę aktywności instytucji państwowych zajmujących się rynkiem pracy. Ponad 60% ankietowanych przedsiębiorców była zadowolona z przeprowadzonej akcji i zgłosiła chęć uczestniczenia w kolejnych edycjach.

W wyniku przeprowadzonego badania udało się zidentyfikować 934 przedsiębiorstwa, których przedstawiciele zasygnalizowali chęć przyjęcia nowych pracowników. Są to przede wszystkim przedsiębiorstwa działające w przemyśle, budownictwie i handlu. Większość, bo aż 68% firm zadeklarowało, iż samodzielnie będzie poszukiwać pracowników, a tylko 295 firm przyznało, iż będzie korzystało z pomocy lokalnych urzędów pracy. W przedsiębiorstwach, które wyraziły chęć skorzystania z usług lokalnych urzędów pracy, dzięki współpracy i pośrednictwu tychże urzędów udało się przyjąć 341 nowych pracowników. Rodzaj i forma sfinalizowanych umów przedstawiona jest na Wykresie 2.

Wykres 2: Rodzaj zatrudnienia proponowany przez lokalne urzędy pracy

Źródło: Na podstawie materiałów udostępnionych przez realizatorów projektu.

Jak wskazuje powyższy wykres choć umowa na cały etat była najczęściej proponowaną formą zatrudnienia, równie często poszukiwano pracowników do prac sezonowych, a wśród ofert znalazły się również propozycje stażu dla osób dopiero wkraczających na rynek pracy.

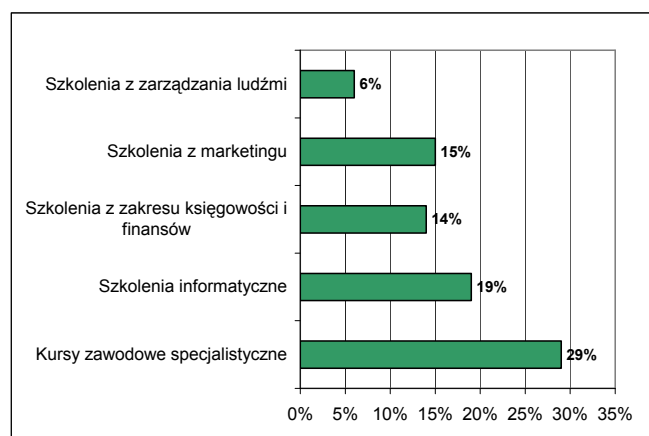
Ważnym elementem sondażu były pytania dotyczące potrzeb szkoleniowych. Aby zachęcić przedsiębiorców do kreowania nowych miejsc

pracy, lokalnie działające urzędy pracy i przedstawicielstwo Centrum Rozwoju Gospodarczego i Zatrudnienia chciały zidentyfikować obszary, w których występuje największe zapotrzebowanie na szkolenia, jak również określić, w jakim stopniu szkolenia te przyczynią się do zwiększenia zatrudnienia w regionie.

W wyniku przeprowadzonego Sondażu Perspektyw Gospodarczych udało się ustalić, iż prawie połowa z ankietowanych przedsiębiorców (2711) chciałaby szkolić i kształcić własnych pracowników. Najczęściej wymienianymi wśród potrzeb szkoleniowych były:

- szkolenia zawodowe, specjalistyczne,
- szkolenia informatyczne,
- szkolenia z zakresu rachunkowości, księgowości i finansów,
- szkolenia z marketingu,
- szkolenia z zarządzania ludźmi.

Wykres 3: Najczęściej zgłaszane potrzeby szkoleniowe (% przedsiębiorstw zgłaszających zapotrzebowanie)

Źródło: Na podstawie materiałów udostępnionych przez realizatorów projektu.

Zgromadzone w bazie informacje o potrzebach szkoleniowych dotarły następnie do instytucji publicznych, bądź non-profit zajmujących się szkoleniami, między innymi do: centrum szkoleniowego przy Joensuu University of Applied Sciences (AIKO), regionalnych grup roboczych do spraw know-how, realizatorów projektu *Virtaa firmaan..*

Kolejny ważny obszar diagnozy, nastawiony na ułatwienie dostępu do rynku pracy ludziom młodym i absolwentom to oszacowanie zapotrzebowania na stażystów i praktykantów. W trudnej sytuacji na rynku pracy taki rodzaj doświadczenia znacznie

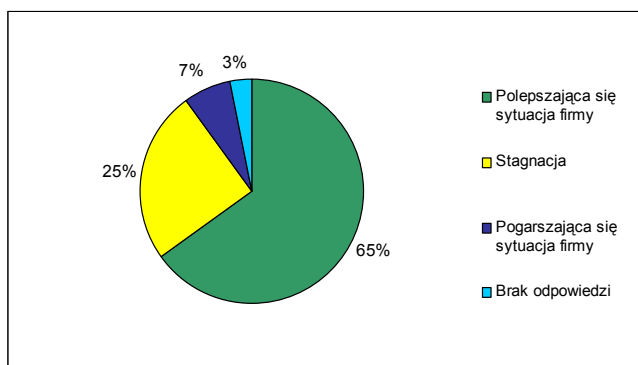
zwiększa szanse młodych ludzi na znalezienie zatrudnienia, umożliwia też nabycie praktycznych zdolności i kwalifikacji.

Jak pokazują wyniki sondażu prawie 2500 przedsiębiorstw (47% przedsiębiorstw biorących udział w badaniu) zadeklarowało chęć przyjęcia stażysty lub praktykanta, oferując w różnym zakresie czasowym zarówno płatne jak i bezpłatne praktyki.

W rezultacie przeprowadzonego badania udało się również ocenić zainteresowanie przedsiębiorców przyjęciem do pracy osoby niepełnosprawnej bądź trwale bezrobotnej- gotowość taką zgłosiło 1072 firmy, czyli około 21% ankietowanych przedsiębiorstw. Już nieco mniejsza była deklarowana gotowość do zatrudnienia obcokrajowców- wśród ankietowanych firm 13% przedsiębiorców zgłosiło taką chęć.

Interesujących informacji dostarcza również subiektywna ocena obecnej sytuacji ekonomicznej firmy dokonywana bezpośrednio przez respondentów. Okazuje się, że aż 65% przedstawicieli przedsiębiorstw w regionie jest zdania, iż sytuacja ich firmy poprawia się, a tylko 7% jest odmiennego zdania i skłania się ku negatywnej ocenie perspektyw rozwojowych (Wykres 4). Ponadto 29% firm chciałoby i myśli o zwiększeniu poziomu inwestycji, podczas gdy 344 przedsiębiorstwa chętnie outsouringowałyby część swojej produkcji bądź usług.

Wykres 4. Ocena obecnej sytuacji ekonomicznej firmy dokonywana bezpośrednio przez respondentów

Źródło: Na podstawie materiałów udostępnionych przez realizatorów projektu.

Przykład wykorzystania narzędzia SPG²

Kolejna faza realizacji projektu przebiegała w dość specyficznych warunkach, a mianowicie

² SPG- Sondaż Perspektyw Gospodarczych

po ogłoszeniu przez jednego z największych pracodawców regionu- firmę PERLOS planów redukcji zatrudnienia, związanych z zamknięciem części zakładów i przeniesieniem ich do krajów o niższych kosztach pracy (styczeń 2007). Należy przy tym zwrócić uwagę, że wyniki finansowe PERLOS'a w ostatnich latach były dość dobre, a decyzja była uwarunkowana raczej szukaniem oszczędności niż koniecznością zaprzestania produkcji. Planowane zwolnienia dotyczyły około 10% zasobów siły roboczej w regionie (1200 osób), który już dotychczas borykał się z niewystarczającą liczbą miejsc pracy i wysokim bezrobociem.

Dość szybko podjęto działania zapobiegawcze. Najpierw z wykorzystaniem już uaktualnionej bazy danych firm działających w regionie zidentyfikowano firmy o podobnym profilu i operujące w podobnych branżach. Następnie skontaktowano się z wybranymi przedsiębiorstwami w celu uzyskania informacji o:

- zapotrzebowaniu na pracowników, i perspektywach zatrudnienia nowych pracowników w najbliższym okresie,
- stanie finansowo-ekonomicznym przedsiębiorstwa oraz przewidywaniach co do możliwości rozwoju firmy,
- zapotrzebowaniu na pracowników po ich przeszkoleniu i zidentyfikowaniu związanych z tym potrzeb szkoleniowo-edukacyjnych firm.

Zidentyfikowano 1570 przedsiębiorstw, które odpowiadały przyjętym kryteriom:

- pozytywnie oceniały swoją obecną sytuację ekonomiczną i perspektywy rozwoju,
- przedsiębiorstwa działające w branży metalowej lub pokrewnej.

Do chwili obecnej (projekt jest w trakcie realizacji) przeprowadzono krótkie wywiady telefoniczne z ponad 900 przedsiębiorstwami. W wyniku przeprowadzonego sondażu udało się zidentyfikować 463 miejsc pracy, a około 100 przedsiębiorstw zgłosiło chęć przyjęcia nowych pracowników po ich wcześniejszym przeszkoleniu. Należy zauważyć, że opisane powyżej działania nie pozwolą na całkowite zniwelowanie skutków zwolnień grupowych w PERLOS, złagodzą jednak w pewnym zakresie jego skalę i skutki społeczne - część z osób zrezygnuje z migracji dzięki możliwości znalezienia zatrudnienia w regionie.

Podsumowanie

„Sondaż Perspektyw Gospodarczych” umożliwił stworzenie funkcjonalnego narzędzia, usprawniającego działanie agencji związanych z przeciwdziałaniem bezrobociu. Co ważne projekt został przeprowadzony sprawnie i z wykorzystaniem relatywnie niskich nakładów finansowych. Projekt pozwoli na dotarcie do większości przedsiębiorców bez względu na lokalizację ich firm, stworzył nową sieć powiązań między właścicielami przedsiębiorstw a przedstawicielami administracji, a szczególnie pracownikami urzędów pracy.

Okazało się, iż proste założenia projektu zdały egzamin, a wypracowane rozwiązania, w tym współdziałanie kilku instytucji może przynieść owocne efekty również w sytuacji kryzysowej – jaką dla Karelii Północnej było wycofanie się z regionu jednego z głównych pracodawców. Wydaje się, iż doświadczenia i rozwiązania fińskie po ich uprzedniej adaptacji do specyfiki regionalnego rynku pracy mogłyby znaleźć zastosowanie również w Polsce.

Dodatkowe informacje o projekcie:

Grupa docelowa:

Przedsiębiorstwa małe zatrudniające do 10 pracowników, duże koncerny międzynarodowe

Okres realizacji:

Listopad 2004 - Grudzień 2007

Partnerzy:

Regionalne Urzędy Pracy,
Gminne Departamenty Edukacji i Szkoleń,
Organizacje pracodawców,
Organizacje szkoleniowe.

Kontakt:

Project Coordinator Teemu Purmonen
Employment and Economic Development Centre
for North Karelia
+358 10 60 26138
teemu.purmonen@te-keskus.fi